

300

ПРЕДСТАВЛЯЕТ НОВЫЙ ЦИКЛ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРОГРАММ
«ВСЕ ЗВЕЗДЫ ТОРЫ»

Города Авраама

ВЫПУСКИ №5-6

- ▶ САД В БЕЕР-ШЕВЕ, или меню от Авраама
- ▶ ДВА, ДВАДЦАТЬ, ДВЕСТИ: что такое «браха»?
- ▶ ЧТО ОБЩЕГО между строительством и включением вентилятора?
- ▶ ЧТО ЖЕ все-таки лежит в черном ящике?
- ▶ ОТКРЫТАЯ МИШНА: зажигательные материалы
- ▶ А ТАКЖЕ: фильм-сюрприз в конце программы

НА ФОТО:
ЮГ ЗЕМЛИ ИЗРАИЛЯ,
ПУСТЫНЯ НЕГЕВ

Дорога отцов

На экране — «Дерех Хеврон», Хевронский путь — одна из важных транспортных магистралей современного Йерушалаима.

Одна его ветвь сегодня идет к Яффским, или Хевронским, воротам Старого города столицы. А другая ветвь проходит чуть западнее и является частью маршрута, известного еще во времена Авраама-авину.

И сегодня на дорожных вывесках Израиля встречается эта надпись «дерех ha-avot» - «дорога отцов».

Во времена Авраама авину «дорога отцов» пересекает с севера на юг большую часть Израиля. Она связывает между собой города Шхем, Бейт-Лехем, Иерусалим, Бейт-Эль, Хеврон и Беер-Шеву.

Беер-Шева, крупнейший административный центр юга Израиля, — это еще один город, первое упоминание о котором связано с именем Авраама.

דרך האבות

זוהי "דרך חברון", אחד מנתיבי התחבורה החשובים של ירושלים המודרנית.

הסתעפות אחת של דרך זו הולכת אל שער יפו, הידוע גם בשמו "שער חברון", של העיר העתיקה בלב הבירה. הסתעפות אחרת עוברת מערבית יותר ומהווה חלק מהמסלול, שהיה ידוע עוד בזמנו של אברהם אבינו.

גם כיום על שלטי ההכוונה של ישראל ניתן למצוא את שמו הרשמי - "דרך אבות".

בימיו של אברהם אבינו "דרך אבות" חצתה את רובה של ישראל מצפון לדרום וקישרה בין שכם, בית לחם, ירושלים בית אל, חברון ובאר שבע -

העיר המרכזית של דרום הארץ שאזכורה הראשון אף הוא קשור בשמו של אברהם.

Города Авраама

Сад в БЕЕР-ШЕВЕ

אשל באר שבע

Это Беер-Шева, один из самых молодых и быстро развивающихся городов Израиля. От Иерусалима **восемьдесят один** (81 — **וּסְמַדְסִיט אֲדִינִי**) километр, до Тель-Авива — **сто пятнадцать** (**סְטֹו פִיטְנַדְצֵט**) (**דְּבַסְטִי** 115 —), до Эйлата — **двести сорок** (**סִוְרוֹק** 240 —) [→ 1](#)

Трудно поверить, что этому городу более **трех тысяч семиста** (**טֶרֶךְ טִיסִינִי סְמִיסְטָה**) (**3700**) лет.

До **две тысячи двадцать третьего** / **2023** (**דְּבַר טִיסִינִי דְּבַדְצֵט טֶרְטִיגִי**) года это место выглядело как обычная пустыня. Первые растения здесь сажает Авраам. Он разбивает в Беер-Шеве фруктовый сад. [→ 2](#)

Посреди сада стоит шатер Авраама. Необычное строение имеет четыре входа. Двери всегда открыты. Утомленный путник может войти в помещение в любой момент и с любой стороны. Внутри его ждут изысканные угощения. [→ 3, 4, 5](#)

Ресторан в пустыне оказывается на редкость востребованным. А профессиональная работа с каждым клиентом делает оазис Авраама излюбленным местом путников. [→ 6, 7](#)

זוהי באר שבע — עיר בעלת אחוזי אוכלוסיה צעירה וקצב התפתחות מהגבוהים ומהמדהים בארץ. 81 ק"מ לירושלים, 115 ק"מ לתל אביב, 240 ק"מ לאילת.

קשה להאמין, שעיר זו היא בת יותר מ-3700 שנה.

עד שנת 2023 מקום זה לא היה יותר מעוד נקודה במדבר הנגב. הצמחייה הראשונה הופיעה כאן בזכות אברהם, שנטע כאן אשל — גן של עצי פרי.

בינות לעצי האשל עמד אוהלו של אברהם — מבנה מוזר למדי עם ארבע כניסות, שדלתותיו היו פתוחות תמיד. הולך הרגל היגע יכול להכנס לביתו של אברהם בכל רגע ומכל רוח. בתוך הבית מחכים לו מטעמים מעודנים —

מסעדה באמצע המדבר, בניגוד לכל הציפיות, זכתה לביקוש יוצא דופן, כשהעבודה המקצועית עם כל לקוח הפכה את נווה המדבר של אברהם למקום פופולרי ביותר בין ציבור הנוסעים.

СЛОВАРИК

מתפתח	растущий, меняющийся	רִזְבִּיּוּשׁ צִיִּיָּה	развивающийся	1
לנטוע	посадить сад	רִזְבִּיט סָד	разбить сад	2
אוהל	палатка	אָשֶׁר	шатер	3
מותש, יגע	усталый	אוטוֹמָלָנִי	утомленный	4
מעודן, משובח	великолепный	אִיזִסְקָנִי	изысканный	5
מבוקש	нужный	וּסְטְרִבּוֹבָנִי	востребованный	6
חביב ביותר	любимый	אִיזִלּוּבָלָנִי	излюбленный	7

נסיעות אברהם

Неординарна и ценовая политика
Авраама. → 8, 9

Бутылка вина стоит 10 золотых.
Порция мяса — 10 золотых.
Порция хлеба — 10 золотых.

Приблизительная стоимость золота сейчас превышает отметку в **сорок** (סורוק 40) долларов за грамм. Золотая монета времен Авраама весит **тридцать** (טרידצט 30) грамм. Значит, современному путнику обед в ресторане Авраама обошелся бы в более чем **тридцать шесть тысяч** (טרידצט ששט טיסיג' 36.000) американских долларов! (И это при том, что покупательная способность золота во времена Авраама в десятки раз превышала нынешний уровень). → 10, 11, 12, 13

«Таких цен не бывает!», — возмущаются неопытные клиенты. Опытные знают, что в ресторане существует необычная система скидок. Плату за съеденный обед можно заменить короткой благодарностью ha-Шему — «биркат ha-мазон». Прочитанный текст полностью аннулирует пятизначный счет. → 14, 14

В чем секрет действия таинственного текста?

Об этом — в следующем сюжете. → 16

במקום זה קיימת מדיניות תמחור יצירתית במיוחד.

בקבוק של יין — 10 מטבעות זהב.
מנת בשר — 10 מטבעות זהב.
כיכר לחם — 10 מטבעות זהב.

כיום מחיר הזהב המשווער עומד על קצת יותר מ-40 דולר לגרם. הואיל ומשקל מטבע הזהב הוא 30 גרם, לתייר מודרני הארוחה במסעדת אברהם הייתה עולה יותר מ-36000 דולר אמריקני! (ובל נשכח גם, כי כוח הקנייה של הזהב בימיו של אברהם עלה עשרות מונים על כוח הקנייה שלו היום).

«אין מחירים כאלה!» — התרעמו לקוחות בלתי-מנוסים. אך הנוסעים בעלי הנסיון יודעים היטב, שבמסעדה קיימת מערכת הנחות מפליאה. ניתן לשלם עבור הארוחה בהודאה קצרה לה' — «בברכת המזון», — והטקסט הנאמר מבטל לחלוטין את החשבון בן חמש הספרות.

מהו סוד פעולתו של הטקסט המסתורי?
על כך — בפרק הבא.

СЛОВАРИК

יוצא דופן	необычный	נְאֻרְדִּינְגִי	неординарный	8
מדיניות תמחור		צְנוּבִיָּה פּוֹלִיטִיקָה	ценовая политика	9
משוער	примерный	פְּרִיבְּלִיזִטְלָנִי	приблизительный	10
תייר	путешественник	פּוּטְנִיק	путник	11
כוח הקנייה	здесь: ценность	פּוֹקוּפְטְלָנִיָּה סְפוֹסוּבְּנוֹסֵט	покупательная способность	12
נוכחי	существующий	נִינְשָׁנִי	нынешний	13
להתרעם	сердиться	וּזְמוּשָׁצ'טְסִיָּה	возмущаться	14
לבטל, לחסל	отменять	אַנּוּלִירֻבֵּט	аннулировать	15
מסתורי, סודי	загадочный	טָאִינְסְטֶבְגִי	таинственный	16

Звезды Теһилим

Эта красивая мелодия, составленная для исполнения **сто тридцать четвертой** (134 — סטו טרידצט אַ טפּרטי) главы книги Теһилим, сопровождается не менее лиричными словами. Ее открывает призыв «Барху эт ha-Шем» — «благославляйте ha-Шема». → 17

Понять, каких именно действий ждет от своих слушателей автор Теһилима, поможет традиционный урок «Иврит за пять минут».

ИВРИТ ЗА 5 МИНУТ

Непереводимое слово «браха» — одно из самых употребительных в иврите. → 18

«Брахот» говорят на еду, напитки, приятные запахи. Есть «биркот мицва» — брахот, которыми предваряют исполнение «мицвот» — например, тфилин или чтения Торы. Есть брахот, которые можно услышать в определенные дни, — например, в Шабат или праздник. → 19

А есть «брахот», которые то и дело встречаются в разговорной речи в качестве самых наилучших пожеланий. Как, например, в выражении **שלום וברכה** — «шалом увраха». Одни переводят его «мир и благо-

כוכבי תהילים

מנגינה יפה זו, שהולחנה לביצוע פרק קל"ד מספר תהילים, מלווה במילים ליריות לא פחות. היא פותחת בקריאה לברך את ה' — "ברכו את ה'".

לאילו פעולות בדיוק מצפה בעל המזמור משומעיו? שיעורנו הקבוע "עברית ב-5 דקות" יעזור לענות על שאלה זו.

עברית ב-5 דקות

המילה "ברכה", שרבים וטובים התקשו בתרגומה לשפות אחרות, היא אחת המילים הנפוצות בעברית.

ברכות נאמרות על אוכל, שתייה, על ניחוחות נעימים. ישנן ברכות על המצוות — כאלה, שמברכים לפני קיומן, כמו הנחת תפילין או קריאת התורה. ישנן ברכות, שנקבעו על מועדים שונים, לדוגמא, ברכות על כניסת שבת או חג.

ויש גם ברכות, שניתן לשמוע בשיחת חולין יומיומית בתור איחולים בעלמא, גם אם איחולים טובים מאד, כמו לדוגמא, בביטוי הנפוץ "שלום וברכה". חלק מהשומעים מבינים אותו כפשוטו, אחרים שומעים בו הדים של ברכת "ברוכים

СЛОВАРИК

לירי	поэтический, красивый	לִירִיָּנִי	лиричный	17
בלתי ניתן לתרגום	непередаваемый	נִפְרָבֻדִּימִי	непереводимый	18
להקדים	делать перед чем-то	פְּרָדְבָּרִיט	предварять	19

נסיעות אברהם

словение», другие — «добро пожаловать». Но на самом деле в этих двух словах скрыто что-то большее. → 20

Ивритский глагол **לְבַרֵךְ**, действительно, часто переводят как «благословлять», а однокоренное слово **בְּרָכָה** — как «благословение». Перевод заведомо неточный: произнести «браху» — это не просто сказать приятные слова в чей-то адрес. → 21, 22

Как и всегда в иврите, ключ к пониманию слова дает корень. Корень слова «браха» состоит из букв: «бет», «реш», «каф». И означает «расширение», «простор».

Интересно, что числовое значение букв, входящих в состав этого корня, представляет собой разные вариации цифры «2», то есть: две единицы, две сотни и два десятка (2, 200, 20). Тем самым, уже само строение корня сообщает, что сутью «брахи» является преумножение. → 23

Идея умножения и реализации потенциала проявляется и в однокоренном глаголе **לְהַכְרִיךְ**. Его значение — «отводить лозу» при посадке виноградника — может показаться неожиданным. → 24

Какая здесь связь с брахой? На самом деле, самая непосредственная. → 25

הבאים», אך למען האמת בשתי המילים הללו מסתתר משהו גדול יותר.

שם הפועל העברי «לְבַרֵךְ» ושם העצם הנגזר ממנו «בְּרָכָה» אכן מתפרשים על פי רוב על דרך של אמירת מילים טובות. הבנה זו אינה מדויקת דייה: «לברך» משהו זה יותר מסתם לומר לו כמה מילים נעימות.

כרגיל בשפה העברית, המפתח להבנת משמעות המילה נעוץ בשורשה. שורש המילה «ברכה» מורכב משלוש אותיות: «בית», «כף», «ריש», ומשמעותו — הרחבה, רוחב ידיים.

מעניין לציין, שבגימטריא כל אחת מהאותיות, המרכיבות את השורש בר"ך, מציינות כפולות של הספרה 2, כלומר: שתי יחידות, שתי מאות ושתי עשרות (2, 200, 20). הלכך, כבר מבנה השורש רומז למשמעות של הכפלה במילים, הנגזרות ממנו.

רעיון של הכפלה ושל הוצאת הפוטנציאל מהכוח אל פועל בא לידי ביטוי גם במילה «לְהַכְרִיךְ». משמעותה החקלאית — «יצירת גפן חדשה מגבעולה של הגפן הקיימת» — והיא יכולה להראות רחוקה ממשמעות שורשה, שזה עתה גילינו.

מה הקשר בין פעולה זו ל«ברכה»? אך הקשר בין שתי התופעות הדוק ביותר.

СЛОВАРИК

מדי פעם	время от времени, часто	טו אי דלו	то и дело	20
בעל שורש זהה	имеющий общее происхождение	אודנוקורנוי	однокоренной	21
ללא ספק, במכוון	заранее известно	זבדומו	заведомо	22
הגדלה, הגברה	возрастание, увеличение	פראומנוז'ניה	преумножение	23
גפן	ветвь винограда	לוזה	лоза	24
בלתי אמצעי, ישיר	прямой	נפוסרדסטבני	непосредственный	25

Города Авраама

Когда земледelec хотел получить новый куст винограда, он брал лозу от старого куста, сгибал её и присыпал землёй (отсюда слово **כֶּרֶךְ** — «колeно, место сгиба»). Со временем там развивались корни, а когда они становились достаточно глубокими, побег обрубали. → 26

Весь этот процесс описывается глаголом **לְהַכְרִיךְ**, где корень **כִּרַךְ** снова обозначает расширение, увеличение: из одной лозы получается две. По этой же причине виноград и вино является символом преуспева- ния и благосостояния. → 27, 28

Итак, **לְהַכְרִיךְ** — это «тянуть» лозу, **לְכַרֵךְ** — это «тянуть, притягивать» Б-жественную энергию в мир. Произнося «браху», человек как бы «притягивает» в «благословля- емое» им новый потенциал.

Таким образом, в слове **כֶּרֶכָה** заложена идея раскрытия новой энергетики в, каза- лось бы, знакомых явлениях и предметах.

Может ли простая «браха» перед обы- чным завтраком или чашкой чая немного улучшить мир? Оказывается, да

Хасиды утверждают: пища — это не только средство восстановления сил в на- шем организме, но еще и возможность гло- бального влияния на мироздание. Каждая «браха» привносит в мир новую энергию, подобно тому, как согнутая лоза может быть началом целого виноградики. → 29

כאשר חקלאי רצה לקבל גפן חדשה, הוא היה לוקח ענף מגפן ישנה, מקפל אותה, ומכסה את מקום הקיפול באדמה (מכאן גם המילה "כֶּרֶךְ", שמציינת את מקום קיפול הרגל). עם הזמן הענף הישן היה מפתח שורשים, וברגע שהיו מעמיקים דיים — החקלאי היה מנתק את הענף מן הגפן הישנה.

כל התהליך הזה מתואר בעברית באמצעות פועל אחד "להכריך", ששורשו כִּרַךְ גם במקרה זה מציין הרחבה, הכפלה, גידול: מגפן אחת מקבלים שתיים. מאותה הסיבה גפן ויין מסמלות הצלחה ורווחה.

ובכן, לְהַכְרִיךְ — פירושו "למשוך" בגפן, לְכַרֵךְ — "למשוך" את האנרגיה האלוהית לעולם. ברגע שהאדם אומר "ברכה", הוא כאילו "מושך" לתוך מה שהוא בירך עליו פוטנציאל חדש.

בדרך זו המילה "כֶּרֶכָה" טומנת בחובה רעיונות של פתיחת אנרגטיות חדשה בתופעות ועצמים, שלכאורה, מוכרים לנו היטב.

האם ברכה רגילה, שנאמרת על ארוחת בוקר או על ספל תה, מסוגלת לשפר מעט את עולמנו? כמבחר, כן.

החסידים טוענים: מזון — הוא לא רק אמצעי לרענון הכוחות בגופנו, כי אם גם כלי להשפעה גלובלית על היקום. כל ברכה מביאה לעולם אנרגיה חדשה, בדיוק כמו שהענף המוברך יכול להיות תחילתה של כרם שלמה.

СЛОВАРИК

חקלאי, עובד אדמה	крестьянин	זְמַלְדֵלֵץ	земледелец	26
שגשוג, הצלחה	успех	פְּרָאוּסְפָּבְנִיָה	преуспевание	27
רווחה	богатство	בְּלָגוּסוּסְטוּיְנִיָה	благосостояние	28
שיקום, השבה	возобновление	וּסְטָנוּבְלִנִיָה	восстановление	29

ТВОРЧЕСКОЕ ЗАДАНИЕ №5

פעילות יצירתית מס' 5

«Браха» играет ключевую роль в рассказе об Аврааме, начинающегося с главы «Лех Леха». Так, во втором стихе главы «Лех Леха» говорится: → 30

«И сделаю тебя великим народом, и благословлю тебя, и возвеличу имя твое, и ты (сам) будешь брахой». («БРЕЙШИТ», 12:2)

► Сколько «брахот» Авраам получил в этом предложении?

► Что значит фраза «ты (сам) будешь брахой»?

ל"ברכה" יש תפקיד מרכזי בסיפור על אברהם, שמתחיל בפרשת "לך לך". כבר בפסוק השני של פרשה זו נאמר, לודגמא:

"וַאֲעֲשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדַּלְהָ שְׁמִי וְהָיָה בְרַכָּה" ("בראשית" פרק י"ב, פסוק ב').

► לכמה "ברכות" זכה אברהם במשפט זה?

► מה פירוש הביטוי "וְהָיָה בְרַכָּה"?

КЛЮЧИ К ОТВЕТУ

► Это предложение состоит из **четырёх** частей, каждая из которых — браха. Две из них конкретны: «сделаю великим народом»; «возвеличу имя». Одно носит общий характер («и благословлю тебя»), так как Тора не желала ограничивать какими либо конкретными рамками размеры блага, предназначенного Аврааму («ДААТ МИКРА»). И наконец: «ты (сам) будешь брахой».

► РАШИ (НА "БРЕЙШИТ", 12:2): «Брахот — в твоей руке. До сего времени они были в Моей руке: Я благословил Адама и Ноаха. Отныне же ты благословишь того, кого пожелаешь [БРЕЙШИТ РАБА 11]. Другое объяснение: «и сделаю тебя великим народом» — то, о чем говорим «Б-г Ицхака»; «и возвеличу имя твое» — то, о чем говорим: «Б-г Авраама»; «и благословлю тебя» — то, о чем говорим: «Б-г Йаакова». (А поскольку) могли (предположить, что благословение) завершают, (называя) всех (праотцев), поэтому сказано: «И быть тебе благословением» — завершают тобой (то есть, твоим именем), а не ими (ПЕСАХИМ 117 Б).

Звезды Теһилим

Узнать о том, какие еще секреты скрыты в самых простых ивритских словах, вы можете с помощью карманного журнала «150!». Его **очередной** выпуск посвящен **сто тридцать четвертой** (ס'טו טריידצט צ'טב'ר'טו) главе книги Теһилим. → 31 (134-й)

А сейчас — премьера новой постоянной рубрики «**Тридцать девять** (טריידצט דב'ט) технологий».

כוכבי תהילים

לגלות עוד סודות, שמסתתרים במילים עבריות נפוצות ביותר, אפשר בעזרת ירחון כיס "150!". מהדורתו החדשה מוקדשת לפרק קל"ד מספר תהילים.

וכעת — מהדורת בכורה של מדור קבוע חדש "ל"ט מלאכות".

СЛОВАРИК

הבא, הקרוב	ближайший, следующий	אוֹצ'רֶדְנִי	очередной	30
משמעותי, חשוב, מפתח (תואר)	основной	קְלִיזָצ'בִּי	ключевой	31

Лучший день

Каждую неделю в рубрике «39 технологий» мы приоткрываем один из секретов самого главного дня недели. → 32

Тема сегодняшнего выпуска — полезные и бесполезные электроприборы.

Многие спрашивают: «Почему нельзя включать или гасить свет в Субботу? Разве это тяжелая работа?».

Этот и другие похожие вопросы исходят из одной предпосылки: Шабат — день отдыха и расслабления. Выходной, когда можно отключиться от тяжелой физической или напряженной умственной работы. → 33

Вместе с тем, многие действия, которые почти не требуют усилий и, на первый взгляд, совсем не мешают отдыху, тем не менее, не выполняются в Шабат.

Все встанет на свои места, если учесть, что в иврите есть несколько различных терминов для слова «работа». Есть работа в целом, которая в иврите обозначается словом «авода». А есть некоторые действия, от выполнения которых воздерживаются в Шабат. У последних особое название — «мелаха» (во множественном числе — «мелахот»). Только за неимением более подходящего эквивалента этот термин обычно переводят словом «работа». → 34, 35, 35

היום המיוחד ביותר

כל שבוע במדור "ל"ט מלאכות" אנו מגלים עוד סוד של היום העיקרי של כל שבוע.

נושא המהדורה הנוכחית — כלי חשמל מועילים וחסרי תועלת.

רבים שואלים: "למה אסור להדליק או לכבות אור בשבת? האם זו עבודה קשה?"

שאלה זו ואחרות הדומות לה מתבססות על הנחה אחת: שבת — היא יום מנוחה ומרגוע, יום חופשי, שבו אפשר "להתנתק" מעבודה פיזית או אינטלקטואלית קשה.

יחד עם זאת, פעולות רבות, שכמעט ולא דורשות שום מאמץ, וממבט ראשון נראה, כאילו כלל אינן מפריעות למנוחה, בכל זאת אסורות בשבת.

הכל יתברר, אם ניקח בחשבון, שבשפה העברית קיימים מספר מושגים שונים, שמשמעותם הכללית היא סוג זה או אחר של "עבודה", אך לכל אחד מהם יש גוון משמעות אחר. המושג "עבודה" במשמעותו הרגילה מצויין, כמובן, על ידי המילה "עבודה". הפעולות האסורות בשבת, לעומתו, אינן "עבודות", כי אם "מלאכות". בגין העדר המושג המתאים בשפות אחרות, מילה זו מתורגמת, בדרך כלל, באמצעות המילים הקרובות במשמעותן אל המילה העברית "עבודה", אך תרגום זה אינו מדויק.

СЛОВАРИК

לגלות	(открывать (частично	פְּרִיאֻטְקְרִיבַּט	приоткрывать	32
הנחת יסוד	аксиома, условие	פְּרִדְפּוֹסִילְקָה	предпосылка	33
להביא בחשבון	принять во внимание	אוּצֶ'סֵט	учесть	34
מונח	выражение, название	טְרַמִּין	термин	35
דוגמה דומה	аналог, вариант	אַקְבִּיבְלָנט	эквивалент	36

На самом деле в слове «мелаха» можно усмотреть форму слова «малах», что означает «эmissар, посланник».

Здесь есть своя логика: будничная миссия человека — осваивать мир. В Шабат она временно прекращается — вне зависимости от того, связано ли ее выполнение с тяжелыми усилиями. → 37

Об этом-то и сказано в Торе: «Не делай никакой мелахи»

בשפה העברית המילה "מלאכה" רומזת למלאך, כלומר, לשגריר, שליח.

בקשר זה בין המילים יש גם הגיון מסוים: משימת האדם בחיי היום יום שלו — "לכבוש" את העולם (במשמעות המילה בפרק א' של ספר בראשית). בשבת משימה זו נפסקת זמנית — ואין הדבר תלוי בשאלה, האם משימת ה"כיבוש" קשורה בהשקעת מאמץ רב או לא.

על זה בדיוק נאמר בתורה: "לא תעשה כל מלאכה".

ТВОРЧЕСКОЕ ЗАДАНИЕ №6 (с ОБСУЖДЕНИЕМ)

פעילות יצירתית מס' 6 (כולל דיון בתוצאות)

Зажигание и тушение огня — это, пожалуй, самые известные действия, от которых воздерживаются в Шабат. Но все ли, что мы привыкли считать зажиганием или тушением, на самом деле относится к этой «млахе»?

В рубрике «39 секретов Шабата» журнала «Старс Приглашает» приведены действия и явления, между которыми, на первый взгляд, нет ничего общего.

Что, кроме исходящего света, может объединять такие разные процессы, как горение лампы накаливания и горение огня? Что общего можно найти между включением вентилятора или утюга и строительством? → 38, 39

הדלקה וכיבוי של אש — הם, כנראה, הפעולות הידועות ביותר בין אלה, האסורות בשבת. אך האם כל, מה שאנו רגילים להחשיב לסוג של הדלקה או כיבוי, אכן שייך למלאכה זו?

במדור "ל"ט סודות השבת" של ירחוננו "סטארס מזמינה" מפורטות פעולות ותופעות, שאין ביניהן, ממבט ראשון, שום דבר משותף.

ובאמת, מה, מלבד האור הנפלט, יכול להיות משותף לתהליכים כה שונים, כמו דליקתה של נורה להט ובעירת אש? מה משותף בין הדלקת מאורר או מגהץ ותהליכי בניה?

СЛОВАРИК

מילונצ'יק	יום-יומי, של ימי חול	повседневный	בּוֹדְנִיצְנִי	будничный	37
	הלהטה, ליבון	нагревание	נְקִלְבִּינָה	накаливание	38
	מאורר		וִנְטִילָטוֹר	вентилятор	39

Города Авраама

Для того, чтобы ответить на эти вопросы, авторы **הַלַּאחֹת** (то есть законов) Шабата досконально разобрались в физической стороне самых разнообразных бытовых процессов. → 40

Проверить свою **הַלַּאחִישִׁקוּת** интуицию и почувствовать себя на месте законодателей Торы можно с помощью материалов специальной рубрики журнала «Старс Приглашает». → 41

בכדי לענות על השאלות הללו, בעלי הלכות (כלומר, חוקי) שבת עיינו במלוא היסודיות בטבעם הפיזי של תהליכים יומיומיים שונים והבינו אותם לפרטי פרטים.

למדוד את רמת האינטואיציה ההלכתית ולהרגיש במקומם של פוסקי הלכה אפשר בעזרתם של חומרים שונים, שנאספו במדורו המיוחד של הירחון "סטארס מזמין".

ЧЕРНЫЙ яЩИК: ВОПРОС

Дом Авраама запоминается современникам и потомкам не только своим гостеприимством, но и необычными явлениями, которые здесь происходят. → 42

Например, над его входом всегда можно увидеть облако нестандартной формы. Оно не меняет своего расположения даже при изменении погодных условий и направления ветра.

А хлеб, который печет жена Авраама, Сара, всегда остается свежим.

Эти явления не имеют физических аналогов в современном мире и являются выражением особого отношения Свыше.

Еще одним символом дома Авраама становится предмет, который находится в этом черном ящике.

קופסא שחורה: שאלה

ביתו של אברהם נודע אצל בני-זמנו וצאצאיו לא רק בזכות הכנסת אורחים אלא גם בזכות התופעות מוזרות שמתרחשות שם.

למשל מעל לכניסתו ניתן להבחין בענן בעל צורה לא רגילה. גם כשמזג האוויר או כיוון הרוח משתנה, הוא לא משנה את מיקומו.

הבצק, ששרה אשת אברהם לשה, תמיד נשאר טרי.

לכל אחת התופעות הללו אין מקבילות חומריות בעולם המודרני, הן ביטוי ליחס מיוחד, לו זוכים אברהם ושרה "מלמעלה".

סמלו הרביעי של בית אברהם הוא העצם, שנמצא בקופסא השחורה.

СЛОВАРИК

מילוני	תודוסיב	обстоятельно, полностью	דוסקונלנו	דוסקונלנו	40
	מחוקק	автор закона	זקונודטל	законодатель	41
	הכנסת אורחים		גוסטפריאימסטבו	гостеприимство	42

Внимание, вопрос: что это за предмет и с какой известной мицвой он связан?

ЧЕРНЫЙ ящик: ОТВЕТ

Спасибо за Ваши ответы. А теперь — правильный ответ.

«Все дни, пока жила Сара, светильник горел с одного кануна Шабата до другого кануна Шабата в знак домашнего мира. Свет мира, обновляемый в канун субботы, светил всю неделю...». → 43

Неудивительно, что этот предмет или его аналоги можно встретить и сейчас в самых современных квартирах. Правда, со временем их внешний вид претерпел некоторые изменения. → 44

Первые в истории светильники — это чаши с фитилем, наполненные маслом или другим горючим материалом. → 45, 46

Подробности — в следующей рубрике.

Открытая Мишна

Из каких материалов изготавливают фитили для свечей, которые зажигают перед Шабатом? Общий ответ: из любых ма-

שימו לב, שאלה: מה הוא העצם ובאיזו מצווה הוא קשור?

קופסא שחורה: תשובה

תודה על תשובותיכם. וכעת — התשובה הנכונה.

בכל הימים, שהייתה שרה קיימת, היה נר דולק מלילי שבת ועד לילי שבת לאות שלום בית. אור השלום, המתחדש בערב שבת, האיר כל השבוע.

לא פלא, שאת העצם הזה או חלופותיו ניתן למצוא גם עכשיו בדירות הכי מודרניות שיש. למען האמת, עם הזמן המראה החיצוני של העצם הזה עבר שינויים מסוימים.

הנרות הראשונים בהיסטוריה — הן צלוחיות עם פתילה, שהיו ממלאים אותן בשמן או בחומר בעירה אחר.

פרטים נוספים בעניין זה — במדור הבא.

משנה פתוחה

מאילו חומרים מכינים פתילות לאותן הנרות, שמדליקים בערב שבת? תשובה כללית — מכל חומר, שמאפשר בעירה חלקה ונקייה.

СЛОВАРИК

עשית, מאור, מנורה	свеча, подсвечник	סְבִטְלִינִיק	светильник	43
לסבול, לעבור	выстоять, перенести	פְּרִטְרָפֵט	претерпеть	44
פתילה, פתיל	шнур	פִּיטִיל	фитиль	45
חומר דליק, חומר בעירה	топливо	גִּוְרִינֶצֶה	горючее	46

Города Авраама

териалов, которые дают ровный и чистый огонь.

Ускорить поиск идеального фитиля, а параллельно — получить удивительные знания из области химии, физики и ботаники, помогает один из трактатов Мишны — трактат «Шабат». → 47

Среди объектов исследования — как довольно редкие и малоизвестные широко читателю компоненты, так и самые прогрессивные виды топлива. → 48, 49

Так, по утверждению Мишны, ровного и чистого света не дают светильники с фитилем из луба. → 50

К плохо горящим материалам относятся:

- нетрепанный лен, → 51, 52
- шелк-сырец, → 53
- ивовый лык, → 54
- зелень на поверхности вод → 55
- и семена растения «сдомское яблоко» — оно же «Фитиль пустыни».

Растение с таким интригующим названием и сегодня растет на территории Израиля. Его можно встретить в пустыне недалеко от Мертвого моря, и в частности, в районе источника Эйн Геди. → 56

לזרז את תהליך החיפוש אחר פתילה מושלמת, ובמקביל לכך ללמוד דברים מופלאים מתחום הכימיה, הפיזיקה והבוטניקה תעזור לנו אחת ממסכתות המשנה — מסכת "שבת".

בין העצמים הנחקרים — הן מרכיבים נדירים למדי, שבקושי מוכרים לקורא הממוצע, והן סוגים הכי מתקדמים של חומרי בעירה.

כך, לדוגמא, קובעת המשנה, שאין אפשרות לקבל בעירה חלקה ונקייה באמצעות פתילה מלכש.

בין חומרי בעירה גרועים ניתן למנות גם חוסן, כלך, סיבי אידן, ירוקה, שעל פני המים, וסיבי זרעי "תפוח סדום", המכונים "פתילת המדבר".

צמח חידתי בשם זה גדל גם כיום בשטחה של ישראל. כפי שניתן לנחש בנקלה משמו, הוא נפוץ בעיקר במדבר לא הרחק מים המלח, ובפרט באזור המעיין "עין גדי".

СЛОВАРИК

מסכת, חיבור	научная работа	טְרַקְטָט	трактат	47
מחקר, בחינה לעומק	испытание, изучение	אִיסְלִדּוּבְנִיָּה	исследование	48
דלק, חומר הסקה	горючее	טוֹפְלִיבּוֹ	топливо	49
שיפה (רקמת עץ)		לוב	луб	50
לא מעבד	здесь: необработанный	נְטְרִיפָנִי	нетрепанный	51
פשתה		לֵיִן	лён	52
משי גולמי	необработанный шелк	שֶׁלֶק-סִירֶץ	шелк-сырец	53
אידן של עץ הערבה	внутренняя часть коры ивы	אִיבּוֹבֵי לֵיק	ивовый лык	54
ירוקת	цветение воды	זֶלֶן	"зелень"	55
חידתי	вызывающий интерес	אִינְטְרִיגִיוּשְׁצִי	интригующий	56

נסיעות אברהם

Сок листьев этого дерева ядовит, раньше им смазывали стрелы охотников. Но в нужной концентрации его можно применять для лечения кожных заболеваний, изгнания паразитов, дубления кож и даже в производстве продуктов питания. → 57, 58, 59

Плоды дерева одновременно напоминают и яблоко, и сливу. Но мякоти в них нет. Зато в центре плода можно найти семена и множество шелковистых нитей. Это те самые волокна, которые напоминают шерсть, но не годятся для шабатных светильников. → 60, 61, 62

Огонь не сжигает такой фитиль, а лишь опалывает его снаружи. Поэтому он не дает яркого и ровного света. → 63

По этой же причине в качестве наполнителей для субботних светильников не использовали целый ряд горючих веществ. Среди них — даже такие распространенные материалы, как смола и расплавленный воск. Оказывается, в отличие от твердых восковых свечей, светильники на жидком воске не дают достаточно яркого и стабильного пламени. → 64, 65

В Мишне упоминается и такой уникальный материал, как белая нефть. Это

עלי הצמח הזה מתאפיינים במין רעיל, ולפנים הציידים היו מורחים בו את חיציהם, אך בריכוז מסוים ניתן לעשות בו שימוש לריפוי מחלות עור, להדברת מזיקים, לבורסקאות, ואפילו לייצור מזון.

פירותיו של "תפוח סדום" מזכירים במראה החיצוני שלהם תפוח ושזיף בעת ובעונה אחת, אך אין בהם ציפה אכילה. ברם, במרכז הפרי ניתן למצוא זרעים והמון סיבים, שדומים לחוטי משי או חוטי צמר. אלה הם הסיבים, שאינם מתאימים לנרות שבת.

האש אינה "אוכלת" פתיל מסוג זה, אלא רק "צורבת" אותו מבחוץ, ולכן הוא לא נותן אור בהיר וחלק.

מסיבה זו בדיוק לא השתמשו בשורה שלמה של חומרי בעירה נוזליים למילוי נרות חרש, ששימשו בתור נרות שבת בימים עברו. בין החומרים הללו ניתן למצוא גם חומרים כה נפוצים כמו שרף ושעווה מותכת. כמבותר, בניגוד לנרות השעווה המוצקים, נרות חרש, שנמלאו בשעווה מותכת, אינם יכולים לספק אור חזק ויציב דיו.

במשנה מוזכר גם חומר בעירה כה ייחודי כמו נפט לבן. זהו סוג מיוחד של נפט באיכות גבוהה, אשר

СЛОВАРИК

מזיק	здесь: вредное насекомое	פָּרָזִיט	паразит	57
גירוש, הרחקה, גלות	удаление, выживание	אִיזְגָנְיָה	изгнание	58
בורסקאות, עיבוד עורות	обработка кожи	דוּבְּלָנִיָה	дубление	59
בשר, תוכן	внутренняя часть плода	מִיקוֹט	мякоть	60
משי, חלק, רך כמשי	мягкий, нежный	שֶׁלְקוֹבִיסְטִי	шелковистый	61
סיב, חוט	нить	וּלּוֹקְנָו	волокно	62
לחרוך, לצרוב	обжигать	אוּפְלִיט	опалывать	63
נפוץ, שכיח, מצוי	общеизвестный	רְסָפוֹסְטֶרֶנִּי	распространенный	64
שעווה, דונג		וּוֹסֶק	воск	65

Города Авраама

вид высококачественной нефти, которая почти не требует переработки. Сегодня из него получают компонент ракетного топлива. → 66, 67

В отличие от предыдущих наполнителей, которые не позволяют получить яркое и ровное пламя, белая нефть горит прекрасно. Однако при ее сгорании язык пламени скачет и искрит, что создает некоторую опасность пожара. → 68

Хорошими наполнителями могут считаться такие оригинальные материалы, масло из семени редьки, кунжута или ореха, а также и рыбий жир.

Ну, а безусловным фаворитом среди наполнителей для светильников является оливковое масло.

Даже сегодня, когда для зажигания свечей в канун Шабата повсеместно принято использовать свечи, в некоторых семьях сохранился обычай зажигать масляные светильники.

Спасибо и до новых встреч.

ЗАВЕРШЕНИЕ: КОРОТКИЙ ФИЛЬМ.

כמעט ולא מצריך זיקוק. היום נפט לבן משמש להכנת אחד הרכיבים עבור דלקי רקטות.

מעניין לציין, שבניגוד לחומרי הבעירה הנוזליים האחרים, שאין מדליקים בהם נרות שבת הואיל והם אינם מסוגלים לתת להבה בהירה וחלקה, הנפט הלבן בוער היטב. אלא שבעת בעירתו לשון האש קופצת ויוצרת ניצוצות, שמגבירים במידה מסוימת את הסיכוי לשריפה.

נוזלי בעירה טובים ניתן להפיק מחומרים טבעיים, כדוגמת שמן צנונים, שמן שומשומים או שמן אגוזים, ואפילו משמן דגים.

אך משפט הבכורה בין חומרי בעירה נוזליים עבור נרות החרש שייך, ללא ספק, לשמן זית.

אפילו היום, כאשר להדלקת נרות שבת מקובל להשתמש בנרות מוצקים בכל מקום ואתר, בחלק מן המשפחות עדיין נשמר המנהג הישן להתשמש לשם כך במנורות שמן.

תודה ולהתראות בפעם הבאה.

הצימוק החותם: סרט קטן.

СЛОВАРИК

מילוני	ייחודי, מיוחד	необыкновенный	אונקלני	уникальный	66
	מעולה, מובחר, איכותי ביותר	отличный, первосортный	ויסוקוקצ'סטבני	высококачественный	67
	להתז ניצוצות	давать искры, вспыхивать	איסקריט	искрить	68

